

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็ก
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**The Educational Administration Strategies for Development the Innovative
Teachers in Small Size School in the Northeastern Region**

จิตร์กัญญา เข้มพรมมา,
ธีระพล เพ็งจันทร์ และ พิมพ์พร จารุจิตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
**Jitkanya Khempromma ,
Theeraphon Pengchan and Pimporn Charuchit**
Udon Thani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Hbgroup2567@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เป็นการวิจัยแบบหลายช่วง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครู ปี 2565 จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น 0.96 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กลยุทธ์ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก 36 กลยุทธ์รองและ 54 วิธีดำเนินการ โดยมุ่งเน้น 1) ทักษะการคิดสร้างสรรค์มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.49 มากที่สุด คือครูมีความสามารถในการคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.49$) 2) มุ่งเน้นทักษะการทดลอง มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.54 มากที่สุด คือ ครูมีการสรุปรายงานผลการพัฒนานวัตกรรม ($PNI_{modified} = 0.54$) 3) มุ่งเน้นทักษะการตั้งคำถาม ค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.50 มากที่สุด คือ ครูมีการตั้งคำถามเป็นคำถามแบบแคบและแบบกว้างเพื่อให้ผู้ตอบใช้ความคิดหลายระดับ ($PNI_{modified} = 0.50$) 4) มุ่งเน้นทักษะการเรียนรู้ มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.45 – 0.53 มากที่สุด คือ ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นและหากกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ($PNI_{modified} = 0.53$) 5) มุ่งเน้นทักษะการสร้างเครือข่าย มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.45 – 0.67 มากที่สุด คือ ครูกำหนดเป้าหมาย

* วันที่รับบทความ : 26 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 10 กรกฎาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 12 กรกฎาคม 2567

ที่ชัดเจนและทางเลือกที่เป็นไปได้ในการสร้างเครือข่าย (PNI_{modified} = 0.67) 6) มุ่งเน้นทักษะการสังเกต
มีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.59 มากที่สุด คือ ครูวางแผนการสังเกตอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ

คำสำคัญ : กลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; พัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครู ;โรงเรียนขนาดเล็กในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This research aims to: The Educational Administration Strategies For Developing Innovative Teachers In Small size School in the northeastern region. Utilizing a Mixed Method Research approach and a Multi-phase Design. The sample group consists of school administrators, civil servants, and teachers in the year 2022, totaling 385 individuals. The research instrument used is a questionnaire with a reliability coefficient ranging from 0.80 to 1.00 and a confidence level of 0.96. The Educational Administration Strategies For Developing Innovative Teachers In Small size School in the northeastern region. using a Semi-structured Interview method with experts selected through Purposive Selection. Data analysis is conducted through content analysis. The research findings indicate that: The strategies for The Educational Administration Strategies For Developing Innovative Teachers In Small size School in the northeastern region consist of 7 main strategies, 36 secondary strategies, and 54 operational methods. 1) focusing on skills such as creativity have a PNI_{modified} value between 0.40 – 0.49. The greatest is that teachers have the ability to create solutions to problems (PNI_{modified} = 0.49). 2) Focusing on experimentation skills, the highest PNI_{modified} value was between 0.43 - 0.54, that is, teachers summarized reports on innovation development results (PNI_{modified} = 0.54). 3) Focus on questioning skills. PNI_{modified} values are between 0.40 - 0.50. The highest is that teachers ask narrow and broad questions to allow respondents to use multiple levels of thinking (PNI_{modified} = 0.50). 4) Focus on learning skills. The highest PNI_{modified} value is between 0.45 - 0.53, meaning teachers have the ability to analyze the causes of problems that arise and find new strategies for solving problems (PNI_{modified} = 0.53). 5) Focus on networking skills. The highest PNI_{modified} value is between 0.45 - 0.67, meaning teachers set clear goals and possible options for network building (PNI_{modified} = 0.67). 6) Focus on observation skills, with the highest PNI_{modified} value between 0.43 - 0.59. is that the teacher plans observation in a step-by-step and systematic manner (PNI_{modified} = 0.59). and 7) focus on digital literacy skills, having the highest PNI_{modified} value between 0.40 - 0.52, that is, teachers have knowledge about technology. Computers and digital media that can be used in education (PNI_{modified} = 0.52)

Keywords : The Educational Administration ; Strategies For Developing ; Innovative Teachers ; In Small School size School in the northeastern region.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553: 3) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขนาดเล็ก ความหมายของกระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563: 1) กำหนดไว้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กคือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา โดยให้ใช้ข้อมูลจำนวนนักเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายน ประเด็นที่เป็นปัญหาคือ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา และปัจจุบันเป้าหมายอยู่ที่โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คนลงมา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนโรงเรียนในกลุ่มนี้มากขึ้นมาโดยตลอด ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาที่สำคัญคือ 1) งบประมาณไม่พอเพียงสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะได้รับงบประมาณตามจำนวนหัวของนักเรียน 2) จำนวนครูไม่ครบชั้นและไม่ครบสาระวิชาตามหลักสูตร 3) นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และขาดแคลนครูที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2557: 8) สอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษารื่องการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัญหาสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็กมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) ได้รับงบประมาณน้อย 2) ขาดครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และ 3) โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก สถานศึกษาเป็นองค์การที่มีบทบาทหน้าที่ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้ อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการนำองค์การสู่สภาพลักษณะใหม่ตามทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ องค์การสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ควรจะเป็นและการพัฒนา สอดคล้องกับสภาพของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กลยุทธ์เป็นแผนงานระยะยาวขององค์การที่กำหนดขึ้นมาเพื่อบรรลุภารกิจและเป้าหมายขององค์การ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2564: 185) กลยุทธ์จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแผนงานโครงการในรายละเอียดเพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายขององค์การ (จิณฉวีตร ปะโคทัง, 2556: 8-18) ผู้บริหารที่สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ดีและมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อทำให้องค์การมีศักยภาพ มีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถ

สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ, 2563: 23) กลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการนำองค์การสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ช่วยให้องค์การมีมุมมองที่ครอบคลุมและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ครูในฐานะผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นพัฒนาผู้เรียนให้ทันกับยุคสมัยด้วยการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ได้รับการพัฒนามาจากห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยมีครูทำหน้าที่อย่างเต็มเปี่ยมด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุภานี สนิโซทัย, 2565: 431)

นวัตกรรมเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ริเริ่มคิด เรียนรู้และลงมือทำในสิ่งใหม่ที่แปลกใหม่ และทำในสิ่งที่แตกต่างหรือทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน มีความเป็นผู้นำ มุ่งมั่น มีความรับผิดชอบในตนเองและผู้อื่น เข้าใจนวัตกรรม รู้จักทดลองประสบการณ์ความคิดใหม่ ๆ สามารถเชื่อมโยงความคิดระหว่างคำถามหรือปัญหาโดยการสอบถาม การสังเกต การทดลองและการสร้างสรรค์ (Christensen, 2015: 26) นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีความสามารถตามหาสิ่งใหม่หรือสิ่งที่แตกต่างจากเดิมเสมอ มีความสามารถในการคิดและมองแตกต่างกับคนส่วนใหญ่ทั่วไป มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชื่อมโยง มีการสร้างเครือข่าย สามารถทำงานเป็นทีม มีความมั่นใจในการตัดสินใจ มีความยืดหยุ่น มองโลกในแง่ดี และมีลักษณะของนักวิทยาศาสตร์ (Day, 2018: 24) นวัตกรรมจึงเป็นสมรรถนะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ฉะนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้คิดเชิงนวัตกรรมและต่อยอดสู่การเป็นนวัตกรรม บุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อีกคือ “ครู” ดังนั้นความเป็นนวัตกรรมของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อคุณภาพการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะนวัตกรรม ให้กับผู้เรียน บุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้อีกคือ ครู คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเชื่อมโยงสู่การพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินการดังนี้

1. ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคล (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview expert) ซึ่งผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จะประกอบไปด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนวัตกรรม แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการหากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะนำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความเป็น นวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็ก มาดำเนินการจัดทำคำถามแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

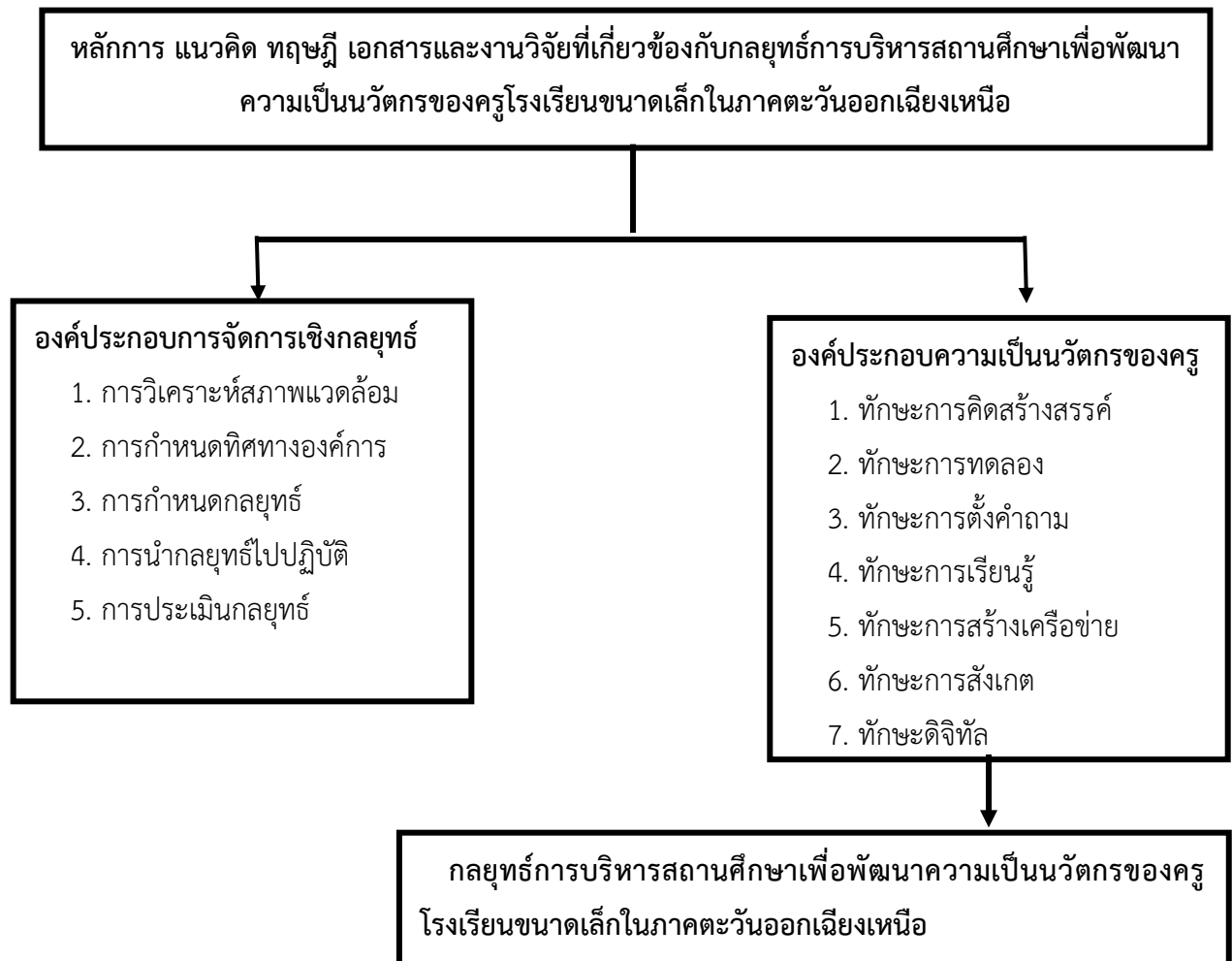
1. การจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์ กำหนดองค์ประกอบโดยใช้แนวคิดของ Wheelen and others (2015: 7); Robbin and Coulter (2012: 391); ญัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2552: 16) ; สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2560: 16) ; พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต (2551: 14) สามารถสังเคราะห์ออกได้เป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางองค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

2. องค์ประกอบความเป็นนวัตกรรมของครู

ความเป็นนวัตกรรมของครู กำหนดองค์ประกอบโดยใช้แนวคิดของ Dyer and others (2011: 819) ; Boyd (2011: 122) ; Wagner (2012: 246) ; Sandberg and Stenroos (2014: 1293-1305.) ; Couros (2014: 16) ; Furr and Dyer (2014: 70) ; Navarro and others (2015: 1532-1538.) ; Kieu (2017: 546) ; วสันต์ สุทธาวาศ (2558: 949) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 27) ; สุกัญญา แซ่มซ้อย (2563: 193-213) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2563: 40) สามารถสังเคราะห์ออกได้เป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะการตั้งคำถาม 3) ทักษะการสังเกต 4) ทักษะการทดลอง 5) ทักษะการสร้างเครือข่าย 6) ทักษะดิจิทัล และ 7) ทักษะการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 7 กลยุทธ์การพัฒนา คือ 1) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะการทดลอง 3) ทักษะการตั้งคำถาม 4) ทักษะการเรียนรู้ 5) ทักษะการสร้างเครือข่าย 6) ทักษะการสังเกต 7) ทักษะดิจิทัล โดยผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันผลให้ใช้ได้ทุกกลยุทธ์ มีผลการวิจัยทุกกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0) คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) การวิจัยพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยกำหนดให้ค่าความต้องการจำเป็นที่เท่ากับ 0.40 หรือต่ำกว่าเป็นจุดแข็ง ส่วนค่าความต้องการจำเป็นที่สูงกว่า 0.40 เป็นจุดอ่อนและพบว่า มี 23 ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในกลุ่มสูง ถือเป็นจุดอ่อน ของการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ทักษะการสร้างเครือข่าย, ทักษะการสังเกต, ทักษะการเรียนรู้, ทักษะการทดลอง ทุกประเด็นเป็นจุดอ่อน ส่วนประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในกลุ่มต่ำ ถือเป็นจุดแข็งของการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ทักษะการตั้งคำถาม, ทักษะดิจิทัล และทักษะการคิดสร้างสรรค์ และพบว่า มี 3 ประเด็นที่ถือเป็นโอกาสของการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครู ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านการเมืองและกฎหมาย ส่วนปัจจัย ที่ถือเป็นภาวะคุกคามของการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูมี 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านเทคโนโลยี คือ ขาดการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม 2) ด้านเศรษฐกิจ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการและพบว่า 1) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการสร้างเครือข่าย มีจุดแข็ง- โอกาส (SO) 3 ข้อ จุดแข็ง-ภาวะคุกคาม (ST) 2 ข้อ 2) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรม ของครูด้านทักษะการตั้งคำถามมีจุดอ่อน-โอกาส (WO) 3 ข้อ จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) 2 ข้อ 3) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการคิดริเริ่มมีจุดอ่อน-โอกาส (WO) 3 ข้อ จุดอ่อน- ภาวะคุกคาม (WT) 2 ข้อ 4) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการสังเกตมีจุดอ่อน- โอกาส (WO) 3 ข้อ จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) 2 ข้อ และ 5) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการทดลองมีจุดอ่อน-โอกาส (WO) 3 ข้อ จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) 2 ข้อ โดยการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูที่มีเฉพาะจุดแข็ง- โอกาส (SO) จุดแข็ง- ภาวะคุกคาม (ST) คือ ความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการสร้างเครือข่าย ด้านทักษะการสังเกต และด้านทักษะการเรียนรู้ ส่วนการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูที่มีจุดอ่อน-โอกาส (WO) จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) คือ ความเป็นนวัตกรรมของครูด้านทักษะการทดลอง ด้านทักษะการตั้งคำถาม ด้านทักษะดิจิทัล และด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ของผู้มีความเชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 ทักษะการสร้างเครือข่าย กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการสร้างเครือข่ายจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ว่า ครูต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและแนวทางที่เป็นไปได้ในการสร้างเครือข่าย การติดต่อและสื่อสารกับเครือข่ายการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายและสร้างความร่วมมือเครือข่ายร่วมกัน สอดคล้องกับ สุพรรัตน์ สัตตธนชัยภัทร (2557: 26) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครูมี 8 กลยุทธ์ กลยุทธ์หลักคือ ปฏิรูปการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนแบบมุ่งเน้นอนาคต ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตรแบบมุ่งเน้นอนาคต ด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูแบบมุ่งเน้นอนาคตและMarin and Welliman. (2011: 102) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สร้างตัวแบบ การสร้างวัฒนธรรมองค์การที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จของวัฒนธรรมองค์การที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม คือ 1) พันธกิจ และวิสัยทัศน์ 2) การมุ่งเน้นลูกค้าหรือสิ่งแวดล้อมภายนอก 3) ความคาดหวังถึงผลสำเร็จขององค์การ 4) ภาพลักษณ์องค์การ 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความต้องการของพนักงานและเป้าหมาย 6) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 7) ภาวะผู้นำนอกจากวัฒนธรรมองค์การ

2.2 ทักษะการสังเกต กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการสังเกตจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ว่า ครูจะต้องวางแผนการสังเกตอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ โดยมีความสามารถในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลหรือสิ่งรอบตัว และจดบันทึกสิ่งที่พบเห็นจากการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พัชร พรสวรรค์ (2561: 52) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบจิตวิศกรรมแบบร่วมมือด้วยเกมิฟิเคชันบนสังคมคลาวด์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนวัตกรรมและทักษะการคิดนวัตกรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดนวัตกรรม ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างเชื่อมโยง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสังเกต ทักษะการสร้างเครือข่ายและทักษะการทดลอง องค์ประกอบของผลงานนวัตกรรมประกอบด้วย เป็นสิ่งใหม่ และเป็นเอกลักษณ์ การแก้ไขปัญหาตามวัตถุประสงค์ ประสิทธิภาพ ความเป็นไปได้

ในการใช้งาน และความคุ้มค่า คุณลักษณะนวัตกรรมและทักษะการคิดนวัตกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ทักษะการเรียนรู้ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ว่า ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและหาวิธีการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเด็กนักเรียนทั้งด้านสมองและอารมณ์ ด้วยการฝึกฝนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูมีความสามารถในการสร้างแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ฉิมทองดี (2557 : 27-28) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง สภาพที่เป็นไปได้และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสามารถขององค์กรในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และ เสริมจุดแข็งและโอกาสควบคู่กับ การลดจุดอ่อนและป้องกันภาวะคุกคามในการให้รางวัลผู้สร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ อุษณีย์ ธีระพัชรรังษี (2559: 165-166) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาความเป็น ผู้นำทางจิตวิญญาณของครูที่มีผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนใน ครอบครัวชาวเลเขื่อนในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการฝึกอบรมระหว่างการปฏิบัติงานปกติภายในองค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีกลยุทธ์พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์ของครูให้มีวิสัยทัศน์ทางจริยธรรมที่สูงส่ง มีพลังในการสร้างแรงบันดาลใจในการเสริมสร้างความรุ่งเรืองของนักเรียน กรุณา วงษ์เทียนหลาย (2562: 83-98) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนพยาบาล โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การบริหาร หลักสูตร การบริหารการจัดการเรียนการสอน การบริหารแหล่งเรียนรู้ การบริหารการวัดและ ประเมินผลและการบริหารงานวิจัย

2.4 ทักษะการทดลอง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านทักษะการทดลอง จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ว่า ครูมีการสรุปรายงานผลการพัฒนานวัตกรรม และวางแผนการนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ โดยครูยังมีการตรวจสอบผลการทดลองใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับสุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2554 : 142-143) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์พัฒนาครูที่เลี้ยงวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์พัฒนาครูที่เลี้ยงวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักการเรียนรู้เป็นทีมที่พัฒนา มี 2 องค์ประกอบ หลักการของกลยุทธ์ คือ การ

เรียนรู้การปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยงที่มีศักยภาพสูงกับครูวิทยาศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธ์ภาพ บรรยากาศและความตระหนักรู้ในการพัฒนาวิชาชีพโดยมีการ กำหนดเป้าหมายการทำงาน การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ การกำกับติดตาม การเน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2.5 ทักษะการตั้งคำถาม กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียน ขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการตั้งคำถาม จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์ การพัฒนาไว้ว่า ครูมีการตั้งคำถามเป็นคำถามแบบแคบและแบบกว้างเพื่อให้ผู้ตอบใช้ความคิดหลายระดับ เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พัชร พรสวรรค์ (2561: 52) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบจินตวิศกรรมแบบร่วมมือด้วยเกมพีเคชั้นบนสังคมคลาวด์เพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะนวัตกรรมและทักษะการคิดนวัตกรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิด นวัตกรรม ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างเชื่อมโยง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสังเกต ทักษะการสร้าง เครือข่ายและทักษะการทดลอง

2.6 ทักษะดิจิทัล กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาด เล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะดิจิทัล จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ ว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และสื่อดิจิทัลที่สามารถนำมาใช้ทางการศึกษา และมี กระบวนการค้นหาวิธีการสื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจผ่านสื่อดิจิทัล มีความรู้ด้าน ภาษาอังกฤษที่สามารถใช้งานในสื่อดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ รัชชัญญา ภูษาแก้ว (2557:36-37) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารคนเก่งและ องค์การสมรรถนะสูงสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของการบริหารคนเก่ง คือ การกำหนดค่านิยม และกลยุทธ์องค์การ จุดอ่อน คือ การ ค้นหาคนเก่ง การพัฒนาคนเก่ง การสร้างวัฒนธรรมส่งเสริมคนเก่ง ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ นโยบายของรัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอก ด้านนโยบายของรัฐและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของประเทศเป็นโอกาสและวิวัฒนาการ มีสุวรรณ (2560: 62.) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของ ครูนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาในสถานศึกษา สำหรับปฏิบัติการสอนเครือข่ายมหาวิทยาลัย นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะของครูนวัตกรรมด้าน เทคโนโลยีการศึกษาในสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนเครือข่าย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผล ต่อคุณลักษณะของครูนวัตกรรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีจำนวน 6 ตัว ได้แก่ นโยบาย และยุทธศาสตร์การศึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยี การศึกษา คุณสมบัติของเทคโนโลยีการศึกษา ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ สอนและภาวะเศรษฐกิจ

2.7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาไว้ว่า ครูมีความสามารถในการคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา และมีการประยุกต์คิดค้นนวัตกรรมโดยมีการผสมผสานเชื่อมโยงในการแก้ปัญหา และมีความคิดที่ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรพร อยู่เย็น และคณะ (2560 : 16-17) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นนวัตกรรม : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ PUNN โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นนวัตกรรม ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเปิดกว้างทางความคิด มีความคิดเชื่อมโยงเป็นระบบมากขึ้น สุภัญญา แซ่มซ้อย (2563 : 193-213) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการบริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมุ่งอนาคต เครือข่ายสังคมความคิดสร้างสรรค์ การบริหาร โครงการ ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติและบุคลิกภาพส่วนบุคคล องค์ประกอบย่อยและ Martins และTerblanche (2003 : 64-74) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สร้างตัวแบบ การสร้างวัฒนธรรมองค์การที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อปัจจัยความสำเร็จของวัฒนธรรมองค์การที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม องค์การก็ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูมีจุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าจุดแข็ง ดังนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่สถานศึกษาไปจนถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่นำกลยุทธ์ไปพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับนโยบายของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

1.2 ทักษะการสร้างเครือข่ายเป็นองค์ประกอบที่มีค่อนข้างสูงในตัวครูถือเป็นจุดแข็งและโอกาส ดังนั้นในการกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูควรนำองค์ประกอบนี้มาใช้เป็นปัจจัยหลัก พร้อมกับใช้องค์ประกอบอื่นๆ ขับเคลื่อนตามไปด้วย ในขณะที่ทักษะการสังเกตและทักษะการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญและใส่ใจค่อนข้างสูงและส่งเสริมพัฒนาครูอย่างเข้มข้นเนื่องจากสภาพปัจจุบันครูมีทักษะสองด้านนี้ค่อนข้างต่ำ

1.3 ทักษะการสังเกต ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทดลอง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะดิจิทัล และทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นจุดอ่อนของการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครู ดังนั้น กลยุทธ์ที่สถานศึกษาจะต้องวางแผนเชิงรุกอย่างเร่งด่วนในการนำไปปฏิบัติ คือ กลยุทธ์ พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะ การสังเกต กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะการทดลอง กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะการตั้งคำถาม กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะดิจิทัล และกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาครูเพื่อความเป็นนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นทักษะการคิดสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดการศึกษาเกี่ยวกับบริบทและความสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านความเป็นนวัตกรรมของครูก่อน จากนั้นนำกลยุทธ์ที่ได้มานี้ไปใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ หรือระดับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นมิติการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูที่มีความหลากหลายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างความเป็นนวัตกรรมของครูให้มีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการนำไปปฏิบัติ

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นนวัตกรรมของครูให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณา วงษ์เทียนหลาย. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมตามแนวคิดสมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2556). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณิชา นิมทองดี. (2557). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต. (2551). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ทริปปิเลตยูเคชั่น., 14.
- พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2563). *สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์*. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- พัชรพร อยู่ยี่น และคณะ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นนวัตกรรม : กรณีศึกษามลิตภณท์ PUNN*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พิมพ์พัชร พรสวรรค์. (2561). รูปแบบจิตวิศกรรมแบบร่วมมือด้วยเกมพีเคชั้นบนสังคมคลาวด์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนวัตกรรมและทักษะการคิดนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- รับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2557). กลยุทธ์การบริหารคนเก่งและองค์การสมรรถนะสูงสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ สุทธาวาส. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ : การศึกษาทฤษฎีฐานราก. *Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8 (2), 281-300.
- วิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของครูนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาในสถานศึกษา สำหรับปฏิบัติการสอนเครือข่ายมหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 19 (3), 62.
- สมบัติ อารงธัญวงศ์. (2557). ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องเร่งรัดแก้ไข. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.Facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/787389251302068>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักประดิษฐ์จาก บทเรียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สร้างนักประดิษฐ์*. กรุงเทพมหานคร: เอ็น60รัตนเทรตดิ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *นวัตกรรมเพื่ออนาคต*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2563). นวัตกรรมบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 22 (2), 193-213
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2560). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. มหาสารคาม: กากะเยี่ย.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). *การบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพการศึกษายุคใหม่*. ขอนแก่น: แอนนา.
- สุพรรณิชา ชาญประเสริฐ. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครูที่เลี้ยงวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุพรรณรัตน์ สัตตธนชัยภัทร. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภานี สิ้นไชย. (2565). กระบวนการพัฒนาครูโค้ชสู่วิถีชีวิตด้วยหลักปัญญา 3 ฐาน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 9 (2), 431.
- อุษณีย์ ธีระพัชรรังษี. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของครูที่มีผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในครอบครัวชาวเลเขื่อนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boyd, D. (2011). Innovation competency model. *online*. Available from: <http://www.Innovationexcellence.com/blog/2011/04/12/innovationcompetency-model>. [accessed 24 December 2020]., 122.
- Christensen, T. (2015). The 5 Traits of Successful Innovators, According to Science. *online*. Available from: <http://99u.com/workbook/21113/the-5-traits-Of-successful-innovators-according-to-science>. [accessed 24 December 2020]., 26.
- Couros, G. (2014). *The Innovator's Mindset: Empower Learning, Unleash Talent, and Lead a Culture of Creativity*. Hampshire: Gower Publishing., 16.
- Day, J. (2018). 10 Qualities of Great Innovators. *online*. Available form: <https://videascale.com/10-qualities-of-greatinnovators>. [accessed 24December 2020]., 24.
- Dyer, J. and others. (2011). *The Innovator's DNA*. Boston: Harvard Business Press., 819.
- Furr, N. and Dyer, J. (2014). *Choose the right innovation method at the right time*. Boston: Harvard business review., 70.
- Kieu, P. (2017). 8 Skills make a successful innovator. *online*. [cited 24 Dec 2020]., 546. Available from: <https://sociable.co/business/innovation-8-skills>. [accessed 24 December 2020].
- Marin, A and Welliman, B. (2011). *Social network Analysis*. Edited by J. Scott & P. J. & P. J. Carrington. Pp. 11-25 London: SAGE. The Social Media Advisory Group (2012): *online*., 102.
- Martins, E.C. and Terblanche, F. (2003). Building organizational culture that Stimulates creativity and innovation. *European Journal of Innovation Management*. 6 (1), 64-74.
- Navarro, G.A. (2015). Antecedents and consequences of export entrepreneurship. *Journal of Business Research*. 68 (7), 1532-1538.
- Robbin, S.P. and Coulter, M. (2012). *Management*. New Jersey: Prentice Hall., 391.
- Sandberg, B. and Stenroos, L. (2014). What makes it so difficult? A systematic Review on barriers to radical innovation. *Industrial Marketing Management*. 43 (8), 1293-1305.
- Wagner, T. (2012). *Creating Innovators: The Making of Young People Who Will Change the World*. New York: Scribner., 246.
- Wheelen, T.L. and others. (2015). *Strategic Management and Business Policy*. New Jersey: Prentice Hall., 7.